

Opening en welkom door Lucas Harbers, voorzitter Algemeen Belang Teuge. Hij geeft een korte toelichting op de agenda voor deze avond. In de 1^e informatieavond en n.a.v. de gehouden enquête is veel informatie opgehaald. De enquête is ingestuurd door 47 respondenten. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in het [Concept rapport enquête](#). Dit verslag is een weergave van deze avond. Het gaat hierbij niet om notulen.

Deze avond is bedoeld om, daar waar mogelijk, antwoorden te krijgen op de tot nu gestelde vragen en de vragen, die gedurende de avond verder naar voren komen. Initiatiefnemers van het Plan Schutte, alsmede hun adviseurs, hebben de mogelijkheid e.e.a. nader toe te lichten. Getoonde presentaties zullen door de verschillende partijen worden doorgestuurd naar Algemeen Belang Teuge, en worden gepubliceerd op de website van ABT op pagina [Plan Zonnepark Teuge - Teuge.eu](#). De voorzitter benadrukt dat het gaat om informatie halen en delen. Met nadruk op informatie, zeker geen participatie. Algemeen Belang Teuge verzamelt de meningen uit het dorp en van andere belanghebbenden en zal dit samenvatten in een eindrapportage, welke ter beschikking zal worden gesteld aan alle betrokkenen en de Gemeente Voorst. Hij legt in het kort uit hoe het proces van ABT tot nu toe is verlopen. N.a.v. het Plan Schutte is er een werkgroep ingesteld o.l.v. Arne Pruijt, samengesteld uit een zo divers mogelijke vertegenwoordiging van het dorp Teuge. Deze is aan de slag gegaan om respons op dit plan op te halen onder de omwonenden, die vervolgens aan ABT zal worden aangeboden. Na 1^e avond was er zoveel respons, dat besloten werd een enquête te houden en een 2^e avond te plannen. De intentie is dat na verwerking van de inbreng op de 2^e avond het conceptrapport definitief gemaakt kan worden.

Vraag aan ABT: Neemt het bestuur een besluit n.a.v. dit rapport?

Antwoord/toelichting: Het rapport omvat een beleidsadvies aan het ABT-bestuur en kan een aantal onderzoeksvragen en aanbevelingen bevatten. Het rapport wordt gepubliceerd op de ABT-site en toegezonden aan de betrokkenen en geïnteresseerden. Er staat nu geen ledenvergadering hiervoor gepland. Het wordt een weergave: hoe kijkt Teuge ertegenaan? Geen besluit. Een advies. Besluitvorming ligt bij andere partijen.

Presentatie fam. Schutte

De presentatie van de vorige avond wordt nog eens beknopt weergegeven. Deze is ook beschikbaar op de website van ABT ([Presentatie 2 fam. Schutte 2e informatieavond – Time for Change](#)).

Toegelicht wordt de aanleiding tot het maken van belangrijke keuzes voor de familie Schutte, 'Time for change'. Tijd van keuzes maken. We hebben allemaal te maken met tijd van verandering. Andere manier van denken, kijken en doen. Er wordt verwezen naar de 2 reeds bestaande zonneparken in de Gemeente Voorst. We zullen het met elkaar eens zijn: deze leveren ons stroom in een moeilijke tijd voor de burgers en de ondernemers met torenhoge energieprijzen. We willen minder afhankelijk zijn van het buitenland en we moeten de opwarming van de aarde tegengaan. De Gemeente Voorst heeft een voortrekkersrol gespeeld met haar beleid op dit terrein.

Hoe verder te gaan met de boerderij? Het plan bestaat uit verschillende bouwstenen en richt zich sterk op gebiedsontwikkeling. De volgende onderwerpen willen de initiatiefnemers n.a.v. het rapport inbrengen (zie presentatie 'Time for Change'):

1. Reactie op uitkomst enquête
2. Plan in vogelvlucht
3. GAZO-prijsvraag
4. Rol vliegveld en ERV door Rikus Wolbers (Ontwikkelingsmaatschappij OostNL)
5. Craig Savy (Projectontwikkelaar Zebra) en Tom Nieuwenhuis (vertegenwoordiger fam. Schutte) beantwoording vragen
6. Vervolgproces m.b.t. participatie door Sander Veltmaat (Projectontwikkelaar Zebra)

Nadere toelichting door fam. Schutte:

1. Wat ons verbindt:
 - Sommige mensen zijn het eens met het plan, anderen zijn kritisch; we denken over veel hetzelfde.
 - Veiligheid boven alles: als het niet veilig is voor het vliegveld, dan gaat het plan niet door!
 - Aandacht voor natuur en biodiversiteit.
 - Energietransitie is noodzakelijk; daken moeten vol liggen, vraagt actieve inzet.
 - Lusten moeten liggen waar de lasten liggen.
 - Verbetering in woningtekort.
 - Stikstofreductie.
2. Gebiedsontwikkelingsplan in vogelvlucht.
 - Beëindiging melkveehouderij: Eén pakket óf andere melkveehouder. Er heeft zich nog geen nieuwe boer gemeld.
Bijdrage reductie stikstof.
Bedrijfsopstallen worden gesloopt.
 - Uitbreiding Kraaigraaf:
Met Gemeente, Provincie en Gelders Landschap in gesprek: het wordt géén Natura 2000-gebied.
De Kraaigraaf gaat **niet** open voor recreatie. Er loopt wel een Klompenpad langs.
 - Voorwaarde voor een landgoed: niet veel reacties hierop in de enquête, moet tenminste 6 ha groen zijn.
 - Woningen:
Rood voor rood: als stallen gesloopt worden kunnen er bijv. 4 vrijstaande woningen komen.

Vraag tussendoor: De grond valt niet onder Teuge, maar onder Twello. Kunnen die huizen dan niet in Teuge komen?

Antwoord fam. Schutte: Nee, dat moet aangrenzend zijn aan het erf waar de opstallen gesloopt worden. Woningen meer voor starters of ouderen zou wel een idee zijn om met de gemeente te bespreken. Als er concrete ideeën hierover zijn, dan graag melden bij de Fam.Schutte.

- Boeren uit omgeving: dat is positief ontvangen.
 - Zonnepark:
Winter en zomer uit het zicht d.m.v. groen.
Maximaal 25 ha waarvan max. 70% zonnepanelen. Groot gebied, maar je moet dit in perspectief zien. De toename landelijk gezien gaat erg hard. 2019 bezat Nederland 49% landbouwgrond, waarvan 0,02% zonnepanelen, nu misschien wel 1%.
Zoveel mogelijk werken met lokale partijen. Daar komt werkgelegenheid uit voort, zoals onderhoud van het groen.
3. GAZO, Gelderse Aanpak Zonnevelden met Omgevingskwaliteit (zie website [Prijsvraag initiatief van Wageningen University & Research \(WUR\) samen met Provincie Gelderland](#)). Fam. Schutte heeft hierop ingeschreven omdat het aansluit bij hun ambitie. Provincie en WUR ondersteunen het traject gedurende 4 jaar met onderzoek en advisering. Uitslag op 20 december.
Voorbeeld: [Solarpark de kwekerij in Hengelo](#) (youtube-filmpje). Fam. Schutte ziet dit als inspiratie. "Een park met meerwaarde voor de omgeving is voor ons belangrijk."
 4. Meerwaarde voor de omgeving:
 - o Inrichting.
 - o Financieel: b.v. een gebiedsontwikkelingsfonds beheerd door ABT.

- Zelf gedeelte park kopen voor rendement.
- Recreatie: verbinding tussen Kraaigraaf en Vliegveld Teuge, b.v. uitkijkpunt. Ook campings mee laten denken. Meedenkers gezocht! Teken je in op de lijst, zo benadrukt de fam. Schutte.

Vraag: Als je zo begaan bent met woningtekort, waarom niet direct rijen woningen?

Antwoord familie Schutte: het ligt niet in beton gegoten. Er moet een beeld-kwaliteitsplan gemaakt worden. Gemeente en Provincie gaan daar over.

Presentatie door Rikus Wolbers, OostNL

Introductie. Mathijs de Haan (Vliegveld) en Otto Hettinga (EnergieRijk Voorst) kunnen écht niet aanwezig zijn. Hij vertegenwoordigt hen. OostNL voert in opdracht van de Provincies Gelderland en Overijssel en het Ministerie van EZ o.a. opdrachten uit in het kader van de energietransitie. Daarmee waren zij al bezig bij het vliegveld, daarna in contact gekomen met de familie Schutte. Contact gezocht. Partijen bij elkaar brengen. Bekijken of er versnelling aangebracht kan worden. OostNL ondersteunt het vliegveld, zij zijn géén eigenaar van het project, zij beslissen niet, maar proberen verbinding met de omgeving te maken. Otto Hettinga had kunnen vertellen hoe zij deel kunnen nemen in dit project voor Energierijk Voorst.

Vliegveld wil wel graag aangehaakt blijven. Er zou ook energieopwekking op de daken moeten komen. Verkennen hoe dat kan. Zijn er grote accu's nodig etc. We willen én-én doen. Dat kan alleen in onderling overleg.

Vraag: Is inmiddels bekend wat de energievraag voor het vliegveld is?

Antwoord OostNL: ja, dat is nagerekend. In combinatie met het zonnepark kunnen we daarin nog beter voorzien. We weten niet hoe het er over 10-15-20 jaar is. Het lukt niet om te bepalen hoeveel elektriciteit nodig is in de toekomst voor het elektrisch vliegen.

Vraag: Is een zonnepark wel nodig voor het vliegveld?

Antwoord OostNL: Die vraag is niet zo relevant, maar we zijn dan samen beter uit. Het zonnepark is op termijn waarschijnlijk nodig. We kunnen zelfstandiger blijven als het park er komt. Vliegveld is kleine afnemer van het zonnepark.

Vraag: Wat zijn dan de uitgangspunten op basis van de berekeningen?

Antwoord Zebra: Alleen zonnepanelen op daken vliegveld dan wordt voorzien in 60% van de behoefte van het vliegveld, samen met zonnepark komen we tot 90%. Dit zijn inschattingen.

Aanvulling door Burgers met Energie: Zij hebben het eerder ingezette initiatief opnieuw opgepakt. De opwekpotentie van daken en parkeerplaatsen lijkt voldoende voor inwoners en bedrijven incl. elektrische vliegtuigen. Dat zouden ze heel graag verder willen ontwikkelen. De vraag naar elektriciteit wordt ingeschat op 1 MW, het aanbod met het zonnepark wordt 25 MW.

Vraag/opmerking: Jammer dat De Haan er niet is. Ondernemers willen al heel lang, hebben al veel plannen. Maar De Haan houdt tegen dat ze een aansluiting krijgen op de hoofdkabel.

Vraag: Luchthaven heeft 4 aandeelhouders (Gemeentes), deze bepalen wat er gebeurt. De Luchthaven heeft geen geld, alleen een landingsbaan. Hoe kan er dan een samenwerking komen met fam. Schutte?

Antwoord OostNL: Wanneer er concreet een investeringsplan met waarde voor de luchthaven is, zijn er mogelijkheden om financiering te krijgen. Dat zou de uitkomst moeten zijn van de verkenning waar we mee bezig zijn.

Vraag: Welk voordeel is er voor Teuge?

Antwoord: deze vraag zal later in de presentatie worden beantwoord.

Vraag: Is dit hele plan al in kannen en kruiken?

Antwoord OostNL: Nee. De haalbaarheid wordt nu onderzocht. Daarna moet er bij de Gemeente een principeverzoek worden ingediend, daarna een Bestemmingsplanwijziging c.q. vergunning worden aangevraagd.

Vraag: Infrastructuur; gaan grootverbruikers geen gebruikers van het net stoten?

Antwoord: deze vraag zal later in de presentatie worden beantwoord. Het zonnepark wordt aangesloten op Zuidbroek, Apeldoorn.

Vraag: Is er al een voorlopige aanvraag bij Liander gedaan?

Antwoord Zebra: Ja, er is een principeaanvraag gedaan.

Vraag: Is er een kaartje van het gebied?

Antwoord Fam. Schutte: toont het kaartje en wijst de verschillende gebieden aan (zie presentatie 'Time for Change').

Vraag: Veiligheid rondom het vliegveld? Welke afstand?

Antwoord Zebra: Daar wordt onderzoek naar gedaan. Niet alleen de afstand maar ook belangrijk is de schittering. Het zou kunnen dat op sommige delen geen zonnepanelen kunnen komen.

Vraag: Je moet ook de baan van de zwevers meenemen. Voor hen is thermiek van belang.

Antwoord Zebra: Er bestaat een onderzoek dat aangeeft dat grote zonnenvelden een verkoelend effect hebben. Onderzoek zal met voorzitter gedeeld worden.

Vraag/opmerking: Het is hier koele grond, geen stedelijk gebied.

Antwoord Zebra: Onderzoek zie hierboven.

Presentatie door Craig Savy, Zebra

Samen met Sander Veltmaat Zebra opgericht. Met name op de technische kant veel ervaring. Uitleg over hoe het stroomnet is opgebouwd (zie ook website). Distributienet, waarop Liander is aangesloten. Daarop weer kleinere aansluitingen. Uitleg over het terugleveren van energie. Panelen hebben laagspanning, dan gaat dat verder naar steeds hogere spanning. Zonnepark wordt aangesloten op het knooppunt van distributienet en transportnet.

Er zijn nu heel veel zonne-energieprojecten. Er is momenteel landelijk niet voldoende capaciteit. Alle projecten, die groter zijn dan kleingebruikersaansluitingen, mogen niet meer aangesloten worden om terug te leveren op het net. Alle grote projecten staan op slot. Kleingebruikers mogen nog steeds leveren. Ze ondervinden geen belemmeringen hiervan.

Als de vraag voor aansluiting van zonnepark bij Liander komt dan gaan ze de effecten bekijken. Als dit niet negatief is, dan pas wordt het aangesloten. Heeft het nadelige effecten, dan wordt het niet aangesloten, tenzij de problemen kunnen worden opgelost. Het zonnepark betaalt de aansluiting. Anderen in de omgeving, die ook willen opwekken, zouden hiervan gebruik kunnen maken. Als er daarna capaciteitsproblemen zijn dan kun je met slimme investeringen meer realiseren. Bijv. batterijen. Bij het vermogen dat nodig is moeten we niet alleen denken aan de elektrische vliegtuigen, maar bijv. ook aan het feit dat we van het gas af moeten. Het zonnepark gaat op den duur energie leveren voor 11.000 woningen op jaarbasis.

Er komt nieuwe wetgeving die energiegemeenschappen mogelijk maakt. Dan kun je onderling energie ruilen en bijv. afspraken maken over de tarieven.

Als voorbeeld worden 2 projecten nader toegelicht:

1. Energiegemeenschap o.b.v. boerendaken met Gemeente Rheden:
 - Bestrijding energie-armoede

- Lange termijn zekerheid van energieprijis
- Energie rechtstreeks uit lokale bron voor lokaal verbruik
- 2. Smart Energie Hub, soort buurtbatterij:
 - Minder kosten voor de energietransitie
 - Oplossing voor lokale congestie (kabel delen)
 - Lokaal duurzame energie op momenten dat het nodig is

Vraag: Wat heeft het dorp hieraan?

Antwoord Zebra: Als je bijv. een energiegemeenschap maakt, dan kun je prijsafspraken maken voor b.v. 5 / 10 jaar.

Vraag: Als het beheer van het zonnepark geheel in handen van het vliegveld is, hoe kunnen dan anderen daar voordeel van hebben?

Antwoord Zebra: Door bijv. een energiegemeenschap te vormen en daaraan deel te nemen.

Vraag: Participeren door omgeving?

Antwoord Zebra: Deelnemen aan energiecoöperatie. Aandelen kopen om deel te kunnen nemen.

Vraag: Waar wordt het park op aangesloten?

Antwoord Zebra: Op Zuidbroek.

Vraag: Dat is Apeldoorn. Hoe kan die dan tellen voor de Gemeente Voorst?

Antwoord/toelichting Burgers met Energie: De wet is nog niet aangenomen.

Vraag: Het zonnepark levert al het maximale dat op de kabel kan. Er ligt nu ook een bestaand net, dat maar weinig wordt gebruikt. Kun je dat niet beter eerst optimaliseren?

Antwoord Zebra: Dat hadden we graag gedaan, maar de spelregels zeggen anders. Bij een park van deze omvang moet het zo. Stations kunnen overbelast raken.

Vraag: Hoogspanningsnet Tennet heeft de komende 15 jaar nog geen ruimte, zo gaf Liander aan.

Daar zit het grote probleem. Krijgt een zonnepark een voorrangspositie?

Antwoord Zebra: Nee, het gaat op aanmeldvolgorde.

Vraag/Pleidooi: Geen politieke urgentie de afgelopen 10 jaar om het congestieprobleem op te lossen.

Er ligt nu [de zonnebrief van Rob Jetten](#). Pleit voor uitstel zonneparken. Nu eerst voorrang voor de daken. Dat zorgt ook voor meer bewustzijn. Jaarlijks een groei van 25% in 2021. Nu nog veel groter. Er zijn in Teuge prachtige grote daken. Brief Jetten unaniem aangenomen: zon op dak, zon op project. Veel aanvragen, maar veel daarvan zijn niet uitgevoerd. Het lijkt dan dat we aan de doelstellingen voldoen, maar dat is niet zo. Batterijen kan in Teuge. Is daar een park voor nodig?

Vraag: Om hoeveel daken gaat het bij het project in Rheden en bij de Smart Energy Hub, die genoemd zijn in de presentatie van Zebra?

Antwoord Zebra: Niet veel, 3 of 4.

Vraag: Hoeveel huizen kun je voorzien met 1 MW?

Antwoord Zebra: Dat weten ze niet zo.

Vraag: Zijn die hubs de nieuwe elektriciteitscentrales voor ons in de toekomst?

Antwoord Zebra: Dat zou kunnen.

Vraag: Gaan we dan weer naar grote centrales? Er moet toch beleid zijn voor waar we over 10 jaar naar toe gaan!?

Antwoord Zebra: We moeten gaan sturen op slim gebruik. Energiegemeenschappen en hubs kunnen daar onderdeel van zijn. De burgers kunnen hierin gewoon mee doen.

Aanvulling door Burgers met Energie: In perspectief gezet: Er wordt dan opgewekt voor 11.000 woningen. In Teuge zijn er ca. 365 woningen.

Presentatie Sander Veltmaat (Zebra):

Wat doet Zebra met het rapport: Er komt veel informatie uit die wij meenemen. Er is een tijdsplan participatie (zie presentatie 'Time for Change').

Zebra gaat een principeverzoek indienen bij de Gemeente, met de vraag: hoe staat u tegenover dit plan? Belangrijk dat Energierijk Voorst erbij is. Verwachting 1^e kwartaal 2023 het principeverzoek in te dienen en antwoord van de Gemeente te krijgen. Heeft natuurlijk tijd nodig, kan altijd langer duren. Van plan omgevingsadviesraad op te richten: b.v. iemand van ABT, natuurorganisaties, boeren etc. Regelmatig overleg hiermee om de belangen goed te kunnen behartigen. Kort op de bal. Als we een Go krijgen, dan gaan we ontwerpen. Mensen er bij betrekken, mensen met gevoel voor de omgeving. Kwartaal 1/2. Steeds dialoog en aanpassen ontwerpen. Daarna indiening vergunning. Gepland kwartaal 3/4.

De voorzitter benadrukt nogmaals dat het een informatiebijeenkomst is. Het is geen participatie. Maar hieruit kan wel een participatie voortkomen.

Vraag: Deze sessies zijn geen onderdeel van participatie. Initiatiefnemers hebben aanvullende informatie gegeven, waarvoor complimenten. Hoe gaat ABT nu aanvullende informatie verzamelen? Nog een bijeenkomst?

Antwoord voorzitter ABT: N.a.v. de 1^e avond is er een conceptrapport gemaakt. Nu is de mogelijkheid om tot vrijdag aanvullende punten aan te dragen. Daarna wordt er een eindrapport gemaakt door de werkgroep en deze wordt aan ABT aangeboden.

Vraag: Is de mening van de inwoners veranderd? Slaat het nu wel of niet aan?

Antwoord voorzitter ABT: De verwachting is dat het rapport met een aantal onderzoeksvragen aan de initiatiefnemers zal komen. Daar moet dan aan gewerkt worden.

Vraag: Mis haalbaarheid en veiligheid op deze locatie. Wanneer is daar duidelijkheid over?

Antwoord Zebra: Dat kan nog lang duren. Met een principeverzoek wil je zoveel mogelijk in beeld hebben. We weten dan dat nog niet alle vragen beantwoord zijn. De planning is overigens indicatief.

Vraag: Is dit nu toch participatie? Zebra noemt het zo. Hebben ze dit nodig om een verzoek te kunnen indienen? Wat doet Zebra met de opgehaalde informatie? Als iedereen tegen is, wat heeft het dan voor zin om een verzoek in te dienen? Zebra walst over de mening van het dorp.

Antwoord Zebra: Dat is niet zo. We willen graag met u in gesprek.

Vraag: Ik hoor alleen maar de voordelen, bijna niet de nadelen. Zou graag het hele plaatje willen horen.

Mening van de buurt doet er niet toe, het plan gaat gewoon door!

Antwoord fam. Schutte: We hebben jullie input nodig. We worden ingehaald door de tijd. We moeten ook dingen onderzoeken. We weten ook nog heel veel niet. Het kan nog alle kanten op. We zijn het aan het onderzoeken. Ouders kunnen er ook nog steeds van af zien.

Vraag: Wie heeft wie benadert?

Antwoord fam. Schutte: Wij hebben vliegveld benadert omdat we een duurzaamheidsdoelstelling hebben. De weerstand in het dorp tegen het vliegveld is anders dan ingeschat.

Aanvulling voorzitter ABT: licht toe dat er altijd een goede relatie was. Teuge en de luchthaven horen bij elkaar, maar soms zijn belangen tegenstrijdig.

Vraag: Kan onze mening leiden tot niet doorgaan?

Antwoord fam. Schutte: Wacht nou eerst alle onderzoeken af. We zullen eerst het plaatje compleet moeten hebben en hopen dat we dan samen er weer over kunnen doorpraten.

We zijn ook voor zon op dak. Maar het moet en-en zijn. Met alleen zon op dak halen we de doelstelling nog niet. En het gaat te langzaam.

Vraag: Misschien andersom denken. De ondernemers van het vliegveld willen samen een plan maken om te bekijken wat er nodig is. Dat zou kunnen leiden tot andere plannen. Is dat bespreekbaar?

Antwoorde fam. Schutte: Dat willen we juist graag. Kom met ons in gesprek.

Vraag: Is bekend hoeveel panelen er al zijn?

Antwoord Burgers met Energie: Initiatief 'kleinschalig': we zijn er mee bezig. Potentie wordt ook wel snel helder. Toekomstige groeiprofielen met ondernemers. Doorgaan met dit plan? We voeren energiescans uit. Ook CO2-reductie is belangrijk.

Voorzitter ABT:

Als je geen informatie hebt, kun je geen mening vormen. Waardering dat fam. Schutte verdere toelichting heeft willen geven. Als er in de toekomst een participatie-uitnodiging komt, dan kan iedereen zelf bepalen om aan te sluiten. Er zal eenmalig gebruik gemaakt worden van de deelnemerslijst voor het versturen van vervolginformatie.

Alle info komt op website van ABT op pagina [Plan Zonnepark Teuge - Teuge.eu](https://planzonneparkteuge.eu). Voor vragen of opmerkingen kan ook altijd gemaild worden algemeenbelangteuge2021@gmail.com.